

čiau pilkapijo centro. Sukasus laužavietės liekanas ir smėlį (iš anksčiau iškastų duobių) į duobes, smėlis (jis sunkesnis už degėsius ir pelenus) nustūmė degėsius link išorinių duobių kraštų. Tai aiškiai matyti V ir Š duobių pjūviuose. Laikui bėgant, išoriniuose duobių kraštuose degėšiai nyko, gruntas sukrito ir paviršiuje susiformavo įdubos – pailgos duobės. Be to, pilant sampilą, duobių išoriniai kraštai galėjo likti ir neužpilti. Čia dėl didesnės drėgmės ir degėsių geriau augo įvairūs augalai, vyko redukcijos procesas. Dėl to duobių išorinio krašto vietoje susiformavo kur kas ryškesnis sluoksnis, nustelbiantis jos vidinę pusę (kuri esant sausam smėliui visiškai nepastebima).

Tiriant pilkapij kapų neaptikta – jie galėjo būti kelio vietoje ir jau sunaikinti. Rasta tik pavienių įkapių (aukų?): geležinis vienašmenis peiliukas (Š duobės P pakraštyje, apie 20 cm gylyje, iškart po miškožemiu) ir keturkampio skerspjuvio lankelio formos neaiškaus dirbinio dalis (į Š už minėtos duobės, 15 cm gylyje, miškožemio sluoksnio apačioje). Be to, V duobės V galo ŠV pakraštyje, jos paviršiuje (10 cm gylyje, miškožemio sluoksnio apačioje) aptiktas nedidelis geležies rūdžių gabalėlis – sunykusio

dirbinio liekanos. Pilkapio sampilo PV dalyje dar rastas degusio geležinio peilio smaigaliukas. Š duobės V galo dugne tarp degėsių gulėjo 12x20x25 cm dydžio akmuo, turbūt čia patekęs iš laužavietės. Pilkapio R pakraštyje, medžio kelmo vietoje, miškožemio lygyje aptikta sveika pasagvinė, kurios atsiradimas pilkapyje siejamas su minėtu senuoju miško keliuku. Po tyrimų pilkapio sampilas atpiltas.

Pagal ištirto pilkapio įrengimo būdą, jis analogiškas pilkapiams, 2000–2001 m. ištirtiems po elektros linija, ir datuotinas viduriniuoju geležies amžiumi (maždaug VII–VIII a.).

BALTADVARIŠ BARROW CEMETERY

In the Baltadvaris barrow cemetery 2 one barrow being damaged by the road was investigated. The barrow had 10 m in diameter and was about 0.45 m high. It was surrounded by 7 pits. There were no burials in the barrow; they could have been destroyed. Only random finds were collected: a knife, a fragment of another knife and some other fragments of unidentified items. The investigated barrow was datable to the Middle Iron Age (approximately to the 7th – 8th century).

PAŠEKŠČIŲ PILKAPYNAS

Gytis GRIZAS

2005 m. buvo tęsiami Pašekščių pilkapių (Molėtų r.) tyrinėjimai, pradėti 1999 m. pagal KVAD ardomų vietų tyrimo programą (žr. *ATL 1998 ir 1999 metais*, V., 2000, p. 166–168; *ATL 2002 metais*, V., 2005, p. 61; *ATL 2004 metais*, V., 2006, p. 73–76). 2005 m. ištirtas pilkapis 10(7) (111 m² plotas), buvęs centrinėje

pilkapyno dalyje prie keliuko Pašekščiai–Briedinė. Pilkapio kraštai buvo naikinami intensyvios kelio erozijos.

Pilkapio 10(7) sampilas buvo labai suplokštėjęs, vos 28 cm aukščio, 5 m skersmens. Sampilą supo akmenų vainikas. Rasti išlikę tik 6 vainiko akmenys (16x38x20 – 35x40x

35 cm dydžio): trys vienas šalia kito pilkapio Š krašte, vienas kiek atokiau nuo jų, kiti pavieniai P ir PV sampilo krašte. Prie vainiko priskirtinos ir tamsios pilkos dėmės, likusios išrinkus akmenis. Jos išryškėjo šalia vainiko akmenų pilkapio pagrindo ar smėlio fone. Iš viso fiksuota 14 ovalo formos dėmių (10x 20 – 20x25 cm dydžio).

Pilkapio sampilą supo trys ovalo formos duobės (3x2, 4x3 ir 3,5x2,5 m dydžio, 50, 53 ir 46 cm gylio). Duobės supo pilkapio sampilą iš ŠV, R, P pusių. Pjūvyje duobės pusapvalės formos, nuožulniomis sienelėmis, jose rasta pavienių akmenų. ŠV duobėje 20–30 cm gylyje gulėjo vieno puodo šukės. Puodas lipdytas, lygiu paviršiumi, plačia anga ir siauru dugnu, su ryškiai išskirta briauna.

Pilkapio centrinėje dalyje po pagrindu surastas *griautinis kapas*. Kapo duobės kontūrai stačiakampio užapvalintais kampais formos, 2,5x1,5 m dydžio, orientuoti V–R kryptimi (267°). Duobės kraštai statūs, dugnas lygus. Duobės V gale 50 cm žemiau pagrindo rasta kaukolė. Mirusysis buvo palaidotas galva į V. Kaukolė gulėjo pavirtusi ant kairio šono veidine dalimi į P, dešinė kaukolės pusė sunykusi. Šalia kaukolės, kiek atokiau rastos apversto apatinio žandikaulio liekanos. Duobės R gale aptikti kojų kaulų fragmentai. Prie

P sienelės ne savo vietoje įstrižai kapo duobei surastos dešinės rankos kaulo liekanos.

Visos kapo įkapės koncentravosi šalia kaukolės. Virš apatinio žandikaulio aptiktas žalvarinis įvijinis 1,9 apvijos žiedelis, prie viršutinio žandikaulio dantų gulėjo sidabrinė įvija, kita įvija ir keturi stiklo karoliai rasti tarp žandikaulių. Du karoliai buvo mėlynos spalvos kubo ir stačiakampio gretasienio nukirstais kampais formos, kiti du – žalios-elektarinės spalvos pailgo stačiakampio gretasienio formos.

Kape palaidota mergaitė. Atrodo, kapas buvo išplėštas. Pilkapis datuotinas IV–V a.

PAŠEKŠČIAI BARROW CEMETERY

In 2005 in the Pašekščiai barrow cemetery (Molėtai district) the barrow 10(7) being damaged by the road was excavated. 111 m² were investigated in total. The barrow had 5 m in diameter and was 0.28 m high. It had a stone circle and three pits around. Under the barrow, at the depth of 0.65 m an inhumation was discovered. It was a girl buried her head orientated W with a necklace of glass beads and a necklace made of silver spirals and a bronze spiral ring. The burial had been robbed out. The barrow was datable to the 4th – 5th century.

LIŪLINĖS PILKAPYNAS III

Vida KLIAUGAITĖ

2005 m. vykdyti archeologiniai tyrinėjimai Liūlinės pilkapyne III (Švenčionių r., A 1085P), esančiame 100 m į PR nuo Vilniaus–Turmanto geležinkelio, į R nuo Švenčionėlių–Sarių kelio, Švenčionėlių miškų urėdijos Žeimenos girininkijos Rinkūnų miške,

135 kvartalo ŠV dalyje. Iš ŠR pusės jis ribojamas Švenčionėlių–Sarių kelio, o iš V – šiuo metu jau išmontuotos aukštos įtampos elektros perdavimo linijos proskynos. Prie Liūlinės kaimo yra 4 pilkapių grupės. Jas žvalgė LII (1971 m.), MMT (1979 ir 1987 m.) ir KPC